

Vergaderjaar 2014–2015

28 684

Naar een veiliger samenleving

Nr. 418

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 oktober 2014

Tijdens het Algemeen Overleg over Veiligheidsonderwerpen (Kamerstuk 28 684, nr. 409) is onder meer gesproken over de effectiviteit van straatcoaches en over de mogelijke opname van vragen over haatcriminaliteit in de Veiligheidsmonitor (VM). Ik heb u toegezegd dat ik u na na overleg met de VNG een brief zou sturen die op beide onderwerpen nader ingaat.

Metten van haatcriminaliteit

Tijdens vorengenoemd AO heeft het Kamerlid Marcouch aangedrongen op het opnemen van het thema haatcriminaliteit in de Veiligheidsmonitor (VM). Ik heb dat toen ontraden omdat er wellicht effectievere manieren zijn om haatcriminaliteit te monitoren. Bovendien zal opname van nieuwe vragen in de VM tot een nieuwe methodebreuk in de cijfers van de VM leiden, waardoor de vergelijking van cijfers met voorgaande jaren bemoeilijkt wordt.

Laat ik eerst duidelijk stellen dat het kabinet haatcriminaliteit onacceptabel vindt en prioriteit geeft aan de bestrijding ervan. Deze is onderdeel van de brede aanpak van discriminatie. Als uitwerking daarvan zijn bijvoorbeeld in de Veiligheidsagenda 2015–2018 specifieke afspraken gemaakt over de aanpak van homofobie geweld.

De VM vraagt niet expliciet naar haatcriminaliteit of discriminatie. Wel maakt de VM onderscheid naar achtergrondkenmerken van respondenten, zoals leeftijd, geslacht, etniciteit en seksuele gerichtheid. Uit de VM blijkt dat homoseksuele mannen en niet-westerse allochtonen aangeven vaker slachtoffer van criminaliteit te zijn en zich relatief onveiliger te voelen dan heteroseksuele mannen en autochtonen. Of discriminatie of haatgevoelens hiervan de oorzaak de oorzaak zijn kan echter niet op basis van de VM bepaald worden. De VM is gericht op het geven van een beschrijving van de mate van slachtofferschap, overlast etc. en niet op een verklaring hiervoor.

Wel zijn er verschillende andere onderzoeken die in verregaande mate inzicht bieden in het slachtofferschap van haatcriminaliteit, ofwel «commune criminaliteit met een discriminatoir aspect». Het in opdracht van het Ministerie van SZW uitgevoerde onderzoek «Ervaren Discriminatie» van het SCP rapporteert zowel over door burgers ervaren discriminatie als over slachtofferschap van vandalisme, geweld/bedreiging en seksueel lastig gevallen worden, waarbij volgens de respondent duidelijk sprake was van een discriminatoire component.¹ SZW wil dit onderzoek iedere 4 à 5 jaar herhalen. Daarnaast rapporteert de politie jaarlijks middels de Poldis-rapportages in brede zin over alle bij de politie bekende discriminatie incidenten, inclusief de commune delicten met een discriminatoir aspect. Ook zijn er diverse themarapporten die in specifieke vormen van haatcriminaliteit en discriminatie inzicht bieden, zoals het rapport «antihomogeweld» van de politie² en de CIDI Monitor antisemitische incidenten 2013³. Eind 2014 wordt de jaarlijkse Voortgangsbrief Discriminatie naar de Kamer gestuurd. Hierin komen ook de meest recente cijfers aan de orde: de Poldis Rapportage 2013 (inclusief een verdieping over moslimhaat) en de discriminatiecijfers over het jaar 2013 van het Openbaar Ministerie en de Anti-Discriminatie Voorzieningen.

Op mijn verzoek start het WODC binnenkort met een onderzoek naar het verloop van discriminatiezaken in de strafrechtketen. Dit onderzoek moet een totaaloverzicht opleveren van alle door de politie en het OM behandelde discriminatiezaken, inclusief de commune delicten met een discriminatoir aspect, en wat er met deze zaken is gebeurd. Naar aanleiding van het verzoek van het lid Marcouch heb ik het WODC gevraagd om in dit onderzoek specifiek een samenvatting op te nemen over het slachtofferschap van haatcriminaliteit zoals dat uit de verschillende beschikbare onderzoeken naar voren komt. Naar verwachting is dit rapport medio 2015 gereed.

Het CBS is gevraagd in hoeverre het mogelijk is vragen over haatcriminaliteit toe te voegen aan de VM. Het CBS heeft dit nadrukkelijk ontraden. De vragenlijst is recentelijk (VM2012) aangepast en iedere wijziging in de vragenlijst leidt tot een nieuwe methodebreuk in de VM, waardoor resultaten niet of moeilijk te vergelijken zijn met voorgaande jaren. Om die reden is op verzoek van alle bij de VM betrokken partijen (CBS, Ministerie VenJ, Nationale Politie, VNG, gemeenten) besloten om de vragenlijst minimaal 5 jaar niet te wijzigen. Daarnaast geeft het CBS aan dat het ook weinig zinvol is om vragen over haatcriminaliteit toe te voegen aan de VM omdat het relatief onnauwkeurige resultaten (grote onbetrouwbaarheidsmarges) zal opleveren. Het gaat namelijk om een heel specifieke oorzaak (haatcriminaliteit in diverse vormen), met zeer diverse achtergronden van respondenten en om delicten waar relatief weinig respondenten mee in aanraking komen (zoals mishandeling 0,8% van alle respondenten, bedreiging 1,5%).

Vanwege het feit dat er voor de aanpak van haatcriminaliteit geschikter onderzoek beschikbaar is en komt en vanwege het feit dat het CBS om meerdere redenen opname in de VM ontraadt, ben ik van mening dat het niet verstandig is een vraag over haatcriminaliteit in de VM op te nemen.

Zoals hiervoor opgemerkt is de aanpak van alle vormen van discriminatie voor het Kabinet een prioriteit. Uw Kamer wordt in de in december te verschijnen voortgangsbief discriminatie geïnformeerd over de diverse maatregelen die onderdeel uitmaken van deze aanpak. De hiervoor

¹ Kamerstuk 30 950, nr. 68

² Kamerstuk 27 017, nr. 97

³ www.cidi.nl

genoemde verschillende onderzoeken wijzen tevens uit dat de meldingsbereidheid bij ondervonden discriminatie en daaraan gerelateerde criminaliteit laag is. Daarom is momenteel ook een rijksbrede campagne in voorbereiding ter verhoging van de meldingsbereidheid. Deze campagne zal in 2015 uitgevoerd worden.

Effectiviteit van straatcoaches

Tijdens het AO Veiligheidsonderwerpen heeft uw Kamer ook het onderzoek «Schoon, heel en werkzaam?» (Movisie, 2013) besproken. De discussie spitte zich toe op de conclusie dat het effect van straatcoaches twijfelachtig is, aangezien de inzet van straatcoaches in probleemgebieden zich niet vertaalt in een grotere objectieve of subjectieve veiligheid. Een aantal Kamerleden heeft mij op grond hiervan verzocht gemeenten te verbieden dan wel te ontraden gebruik te maken van straatcoaches. In reactie hierop heb ik u aangegeven dat straatcoaches vallen onder het gemeentelijk gezag, daar ook door gefinancierd worden en dat het al dan niet gebruik maken ervan dus een lokale afweging moet zijn.

Zoals toegezegd heb ik het rapport en de discussie daarover besproken met de VNG. Ik heb gevraagd of de VNG in het rapport aanleiding ziet om specifieke actie richting gemeenten te ondernemen. De VNG heeft kennis genomen van het rapport en aangegeven dat zij hierin geen aanleiding ziet om haar leden te ontraden gebruik te maken van de straatcoaches. Het is ook naar de mening van de VNG aan individuele gemeenten om deze afweging te maken. Ik zie dan ook geen aanleiding mijn standpunt over uw verzoek tot het ontraden of verbieden van straatcoaches te herzien.

De Minister van Veiligheid en Justitie,
I.W. Opstelten